

VAS ÉS FÉMMUNKÁS

Előfizetési ára: A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szervezetének Hivatalos Közlönye Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Egész évre 60 Lei, félévre 30 Lei, negyedévre 15 L, egyes szám 5 L. Megjelenik minden hó 1-én Cluj-Kolozsvár, Calea Victoriei 59. (volt Magyar-utca) — Telefon 484.

Május elsején

a vörösön föllángoló hajnali nap sugarai komor proletárcokra hullanak az idén egész Romániában.

Nincs itt olyan szervezett munkás, nincs olyan osztályharcos proletár, akinek gondolatai ne szállanának most — Resica felé, aki láthatatlan szellemkarokkal ne ölelné keblére ottani proletártestvéreit.

Hétezer vasmunkás testvérünk küzd a vas birodalmának telhetetlenül kapzsi, hatalmukban elbizakodott, emberi érzésükből kivetkőzött cézárjai ellen. Küzd az ölbe tett kezek, a munka nélkül ernyedő karok erejével. Küzd a termelés megakasztásával, ami megállítja a tőke páncélszekrényébe ömlő aranyfolyamot, de ugyanakkor elapasztja azt a kis patakot is, amely a munkásháztartásnak kenyeret adó malmot hajtja.

A harc egyenlőtlen, mégis állnunk kell, mégis győznünk kell, ha a küzdelem tőlünk sokkal több áldozatot követel is, mint ellenségünktől.

A harc egyenlőtlen, mert a tőke urai kényelmes páholyban ülnek; éppen úgy lakmároznak, mint eddig; egyéni életükben meg sem érzik, hogy míg a műhelyekben csönd ül, addig millióik nem szaporodnak. Azzal vigasztalják magukat, hogy a munkásoktól elvont fillérekkel bőségesen pótolják a most elmaradó milliókat.

A harc egyenlőtlen, mert a munkás, aki szombaton nem kap bért, azt már másnap megérzi. És minél több ilyen szombat jön egymás után, annál kisebb kenyér jut neki és családjának, annál beesettebb lesz az asszonya arca, annál sápadtabbak lesznek a gyermekei. De nekünk is van vigaszunk. A történelem azt tanítja, hogy küzdelem, szenvedés, áldozatok nélkül nincs haladás, nincs győzelem. Küzdünk, szenvedünk, áldozunk, de győzni, haladni fogunk.

Haladunk, ha az egész világ minden gonosz hatalmai össze is fognak ellenünk. Száz évvel ezelőtt született s hatvankét éve halt meg Lassalle Ferdinánd, a német munkásságnak osztályharcra ébresztő nagyszerű vezére. Ő még elkésredetten háborgott a munkásosztály „átkos igénytelensége” miatt, amely mindent elfogad és mindennel megelégszik. Ma már túl vagyunk ezen. A munkásság türelme még ma is nagy. A tőke szolgálatában álló reakciós államhatalom kiméletlensége óvatosságra és higgadtságra int; de az ostoba igénytelenség testetleket guzsbakötő béklyói már lehullottak. Nem is oly régen egy pap könyvében így írt:

— Keresztény munkás, ne tekints irigyen és vágyakozva a gazdagok asztalára, elégedj meg a magad egyszerű eledelével, a túlvilágon szerénységedért bőséges jutalomban fogsz részesülni.

— Oh te keresztény munkás — így folytatja a pap — ne panaszkodjál a hosszú és nehéz munka miatt, gondold meg, hogy a földön dolgozni kell s a menyországban majd pihenünk. Oh, keresztény munkás, *ne panaszkodjál a csekély munkabér miatt, tudd meg, hogy a béred csak részletfizetés s az igazi béredet csak a túlvilágon kapod meg.*

A resicai munkásokat nem lehet már ilyen prédikációval elbolondítani. Resica urai fel vannak háborodva, hogy munkásaik nem elégszenek meg azzal a bérral, amit két és fél évvel ezelőtt állapítottak meg. Ők azzal nem törődnek, hogy ez a bér most sokkal kevesebbet ér, hogy ezért a pénzért nem lehet ugyanazt vásárolni, amit két és fél évvel ezelőtt lehetett.

Mi most Resicát érezzük, mint legfájdalmasabban égő sebet; de Resica csak egyik harctere annak a világháboru-

nak, amely most is dúl a tőke és munka között. A reakció, amely a fegyveres világháború után urrá lett Európa nagy részének politikájában, szemérmetlenül támad a gazdasági életben is. A kapitalizmus, ahelyett, hogy az általa földidézett tömegmészárlás iszonyu bűneiért vezekelve, a rengeteg értékpusztítás számláját is a proletársággal akarja megfizettetni. Az ujjaépítés nagy művében a tőke nem akar lemondani profitjának egy kis részéről sem. Sőt zúgolódik, ha a konjunkturás uzsoraháson kezd csökkenni; ellenben a munkástól hosszabb munkaidőt követel s kisebb bérral való megelégedést. Ez a kapitalizmus többtermelési politikája, pedig a polgári, liberális közgazdasági tudomány megalapítója, Smith Ádám már a 18. században kimutatta, hogy a magas munkabér fokozza, a hosszú munkaidő csökkenti a munka eredményét.

Ez ellen a közgazdasági reakció ellen, mely a munkást koplalásra, időnapelölt való elpusztulásra itéli, épp úgy küzdünk kell, mint a politikai reakció ellen, amely a munkást szabadságától, jogaitól

A Nemzetközi Szakszervezeti Szövetség a világ szervezett munkásaihoz!

Elvtársak!

Európa népei még mindig nyögik a világháború súlyos következményeit. De ami ennél nagyobb baj: még mindig vannak kormányok, amelyek nacionalizmusukban a saját országukban élő népkisebbségek elnyomásával fenyegetik a békét, vagy nemzeti önzésből, elfogultságból az alakulóban levő nemzetközi népközösséget veszedelembé taszítják.

E kinövés ellen, amelyek a világbékét, a gazdasági ujjaépítést, a munkások létfenntartásának biztonságát és a munkásmozgalom fejlődését állandóan fenyegetik, a munkásságnak akarata teljes erejével küzdelembe kell szállania.

Minden nap világosabb lesz, hogy a tőkés gazdaság képtelen a termelést az összesség érdekében megszervezni. Csak magas beviteli vámok, elzárkozás, avagy — hála a tőkés kormányok jóindulatának — állami szubvenciók segítségével tudja magát fenntartani.

Minden nap új híreket hoz az egyes államok határain belül élő népek surlódásairól vagy a különböző kormányok közötti ellentétekről.

Minden nap újra bebizonyosodik, hogy csak egy hatalmas, egységes munkásmozgalom tudja megállítani az összeomlást, csak ez tudja megmenteni az összeomlóban levő világot.

Ezért kell, hogy a munkástömegek ezen a mostani május elsején minden eddiginél meggyőzőbben mutassák meg hatalmukat és akaratukat.

Ezért kell, hogy az egész munkásosztály, a szervezett munkások és munkások egész hadserege tüntessen május elsején

**a nyolcórás munkanapért;
az ipar vezetésében való részvételért;
az örök világbékéért!**

Ha a reakciót le akarjuk tiporni és egy jobb világ fölépítésének alapjait le akarjuk rakni, akkor mindenkinek föl kell készülni, mindenkinek készen kell állni a támadásra! Tekintettel az utóbbi évek eseményeire és változásaira, a munkásosztálynak minden eddiginél erősebben tudatára kell ébrednie történelmi hivatásának, amely abban áll, hogy a munkásosztályt saját erejével föl kell szabadítani a tőkésjárom alól.

Föl tehát május elsejének megünneplésére!

Tüntessünk minden ország minden városában és minden helységében!

Ez a május elseje hatalmas bizonyosága legyen annak, hogy minden ország munkássága el van tökéltve arra, hogy

**lerázza a szolgaságot;
megdönti a reakciót;
összetöri a tőkésjáromot!
Éljen a világ szervezett munkásosztálya!**

Elvtársi üdvözléssel

A NEMZETKÖZI SZAKSZERVEZETI SZÖVETSÉG:

A. A. PURCELL (Nagybritánia), elnök
LEON JOUHAUX (Franciaország), alelnök
C. MERTENS (Belgium), alelnök
TH. LEIPART (Németország), alelnök
J. OUDEGÉST, titkár
JOH. SASSENBAACH, titkár
JOHN W. BROWN, titkár

megfosztva a sorsa javításáért való harcban fegyvertelenné akarja tenni.

E nagy harcunk eszméjének, igazságának kell szentelnünk a *Május Elseje* ünnepét is. Ez a nap nemcsak arra való, hogy a természet szépségeiben gyönyörködjünk, hanem elsősorban arra, hogy e nap jelentőségéről elmélkedjünk s hogy erről a jelentőségről meggyőzzük az egész világot.

Május Elseje: elsősorban a proletárság akaratának győzelmét jelenti. Ime, egy nap az esztendőben, a tavasz legszebb napja, amit kisajátítottunk magunknak, amelyet pirosbetűs ünneppé tettünk a polgári társadalom kalendáriumában is.

Május Elseje: a proletárság nemzetközi együvéltartozásának bizonyossága. Első hatalmas, impozáns, szemmel látható teljesítése annak a felhívásnak, amelyet Marx harsogott el: „Világ proletárjai, egyesüljtek!” Május elsején a világ minden kulturországának osztálytudatos munkása egyesül az ünneplésben, látható, érezhető jelképül annak, hogy egyesül a saját felszabadításáért, saját erejével vívott harcra is.

Sztrájk a győzelemig!

A resicai U. D. R. Művek 7000 munkásának a hat hét óta tartó élethaláharca változatlanul tovább tart, dacára annak, hogy a társulat igazgatósága minden elképzelhetetlen ravasz-sággal megkísérli a példás szolidaritással harcoló munkásság sorainak megbontását.

A munkásság mint egy ember állja a harcot. Semmiféle megfélemlítéssel és semmiféle külön ígérettel nem lehet őket verni a kenyérért harcoló munkásság soraiba. Ezt maga az igazgatóság is kezdi belátni és éppen ezért a szakszervezetet szeretnék elsősorban tönkretenni és a sztrájkolókat a vezetőségre uszítani, hogy így a vezetői nélkül maradt munkássággal könnyebben elbánhassanak. *Ezen céljuk keresztülvitelére a társulat a Resica környékbeli falvakban április 9-én a hatóságok segítségével kidoboltatta, hogy 10-én 11 órakor minden sztrájkoló munkásnak ezerkétszáz lej sztrájk segélyt osztanak ki. Ugy gondolták a doboltató urak, hogy a segélyért jelentkező munkásságot a vezetőség természetesen nem elégítheti ki és a visszautasítás miatt fölháborodó munkások boszúja el fogja söpörni a kötelességét öntudatosan teljesítő vezetőséget. Sőt, ha jól sikerül a trükk, még a szakszervezet helyiségét is össze fogják rombolni.*

A sztrájkoló munkások ezrei jelentek meg vasárnap a kidobolt segélyért és csakis a vezetőség higgadtsága huzta keresztül a társulat ravaszul kidobolt tervét.

Órákig kellett Jivánovici őrnagy katonai helyőrségi parancsnok engedélyével megmagyarítani a munkásságnak, hogy miről van szó és csak így sikerült lecsendesíteni a ravaszul becsalt és sok költségbe ugratott munkásságot. Voltak munkások, akiknek a kitűzött időre vonaton való be- és visszautazása a száz lejt is meghaladta.

Jellemző, hogy a társulat hatósági segédlettel doboltatta ki a munkásság tudatos félrevezetésére szolgáló alaptalan hírt. Ez az egy tény is világosan mutatja a helyi hatóságok annyira hangoztatott pártatlanságát.

A rosszul sikerült terv után egy pár nemzeti szindikalista segítségével akarta a társulat a munkásságot léprecsalni.

Dragomir Joan nemzeti szindikalista csoportjegyző, Stan Petru, Belcu Toma és Gáspár Trandafir bizalmiférfiakkal együtt a siguranca közvetítésével tárgyalásokat kezdtek a szakszervezetük tudta nélkül az igazgatósággal. Meg is állapodtak az igazgatósággal, hogy április 19-én, azaz hétfőn reggel felveszik a munkát és az összes kohómunkásokat munkába állítják.

Ez a siguranca közvetítés úgy történt, hogy a fönti egyéneket több másokkal együtt a siguranca idézték, ahol a főnök biztosította a

Május Elseje: a munkástömegek dübörgő ezredeinek fölvonulásával annak a haderőnek seregszemléje, amely megmutatja számbeli és fizikai erejét, fegyelmét, lelkesedését, egy cél felé haladását a ma még fennálló régi rendszer hatalmasainak, a gyáva középosztálynak, kispolgárságnak és a botorkáló csöcseléknek.

Május Elseje: piros lobogó, amely után diadalittasan vonulnak a proletárseregek; harsány harci dal, mely bátorsággal tölti meg a lelkeket.

Ez a harcidal bátorítsa Resica és az egész világ proletárságát azoknak a követeléseknek a kiküzdésére, amelyeket a szocializmus uttörői tüztek elébünk. Május elsején új erőt merítünk a nyolcórás munkanapért, a tisztességes munkabéért, a munkásvédő törvényekért való küzdelemre. Május elsején megújult lelkesedéssel, meggyarapított hittel indulunk újabb harcokba, amelyeket a világtörténelmi hivatására ébredt proletárság folytatni fog a végső győzelemig: a szocializmus diadaláig.

nemzei szindikalistákat, hogy az igazgatóság az összes kérésüket teljesíti, ha azonnal munkába állanak, csak a vöröseknak nem akar adni.

Az egyik szindikalista írásban kérte az ígéret betartását, amire a főnök ur felháborodva utasította vissza a tamáskodó munkást és becsületszávala garantálta állításai igazságát. A munkás azonban, teljes bizalmát nyilvánítva a főnök ur iránt, de bizalmatlan volt az igazgatósággal szemben és továbbra is föntartotta, hogy csakis az igazgatóság írásbeli garanciáját hajlandó figyelembe venni. Ezek után látva, hogy nem sikerült a főzés, fölszólitotta a résztvevőket az agilis főnök, hogy az egész dolgot a legnagyobb titokban tartsák, mert ha a dolog kitudódik, övele gyűlik meg a bajuk. Valamilyik résztvevő az egész dolgot elmondta valakinek és másnap már az egész Resica beszélt az igazgatóság legujabb machinációjáról.

A sigurancai oktatásban részesült munkások a nemzeti szindikalistáknál kíséreltet is teltek ravasz tervük kivételére, de ott is botrányba fulladt a gyalázatos ajánlatuk és a jobb érzésű munkások fölháborodva kidobták a konkolyhíntőket a szervezetük helyiségéből. Ezek után házról-házra jártak a kidobottak a kohómunkásoknál és fűt-fát ígértek, ha munkába állanak. Április 19-én reggel ők maguk meg is jelentek munkában, de nem jött egy munkás sem és így délutánra, majd másnapra hiasztották a munka fölvetését. A munkások azonban másnap sem jöttek és a fölsülés és talán egyebek miatt is fölháborodott igazgatóság őket is hazakergette.

Igy tehát ismételtén hajótörést szenvedett a társulat ravasz machinációja.

Legujabban egy Mandl nevű zálogház-tulajdonos és vállalkozó szerzett 10 vidéki olyan napszámos munkást, akik soha azelőtt még vasgyárat sem láttak és most ezek éktelen nagy lármát csapnak a kazánlemezek kalapálásával a gyárban, hogy ezáltal megtéveszteni igyekezzenek a sztrájkoló munkásokat.

Ez a trükk is hatástalannak bizonyult, mert a sztrájkoló munkások között valóságos derült-séget és kacajt váltott ki ez a tébolydai ötlet. S ma már a munkások zörgő és lármázó automaták fölállítását is javasolják az igazgatóságnak, hogy a zaj annál sikerültebb legyen.

Végre mégis be kell látnia az igazgatóságnak, hogy a sztrájk megoldása nem a különböző trükkökben, hanem a munkásság jogos kérése teljesítésében rejlik.

Orchidean vezérigazgató lassan lassan tárgyalásképpé fog puhulni, legutóbb már 7 és fél százalékos fizetésjavítást ígért. Kollektív-szerződésről azonban hallani sem akar, hanem gyári munkarend alapján szeretne dolgoztatni.

A munkásság jelenlegi kérése 10 százalékos bérvajátás, a lakbérpótléknak havi 60 lejről 120 lejre és 100 lejről 200 lejre való felemelése, valamint az eddigi 4 köbméter fa helyett havi 6 köbméter és az eddigi 12 köbméter fa helyett havi 15 köbméter fa adása. A kisebb lakbér és famennyiség a családtalan és a nagyobb mennyiség pedig a családost munkásokra vonatkozik.

A resicai vasüzemekhez tartozó román-bocșani gazdasági gépgyár és vagonjavítóban is ugyanugy változatlanul tovább tart a harc, mint a főüzemnél. Itt is a legnagyobb szolidaritással küzd az üzem 500 munkása a társulati önkény ellen és a nagyobb darab kenyér biztosítása érdekében.

Az igazgatóság ezen üzemenél a serdtületlen tanoncok agyonkínzásával akarja a fölhalmozódott ki- és berakó munkálatok elvégzését keresztül erőszakolni. Fejletlen, vézna, 14-15 éves gyerekekkel taligával hordatják a három kilométerre fekvő vasúti állomásra a gazdasági gépeket (ekét, boronát, stb.) Vasúti kocsi föl-emelésére, ki- és berakására kényszerítik az éhező proletárok éhező gyermekeit. A tufeszített és hozzanemértő munka eredménye máris súlyos kimenetelű baleset okozója volt. Tina Pavel 15 éves tanonciának az egyik lábát tőből leszakította egy kirakodás alatt lévő vagonból leomló deszkarakás. Ha így fog ez a munka tovább folyni, a sztrájk befejezése után egyetlen épkezláb tanonca sem lesz a tanoncverre áhító milliárdos részvénytársaságnak.

Reméljük, hogy a tavaszi meleg idő beállta előbb-utóbb ujítólag fog hatni az eddig fagyos igazgatóságra is, annál is inkább, mert a tavaszi napsugár mind bátorítóbban süt a harcoló munkásságra.

És a napot még az Orchidean vezérigazgató intervenciójára sem lehet bezárni az igazgatóság legnagyobb sajnálatára a sztrájkoló munkásokkal barátkozás miatt.

Munkás testvérek!

A nagy töke fékevesztett diktatúráját méltóképpen visszaverni mindnyájunknak erkölcsi kötelességünk. Ne legyen egy szervezett munkás sem Romániában, aki azon tudattól áthatva ne volna, hogy ezt a harcot meg kell nyernünk.

Minden dolgozó munkás tartsa erkölcsi kötelességének, hogy lejeivel hozzájáruljon a harcoló testvéreink anyagi támogatásához szükséges milliókhoz.

Hétezer munkásnak több, mint huszezer családtagja részére kell legalább a napi száraz kenyérét biztosítanunk és akkor a győzelem előbb utóbb biztosítva van.

A példásan harcoló testvéreink biznak az ország szervezett munkásai öntudatában és ez a bizalom az önbizalmukkal karöltve a biztos nyereség záloga kell legyen.

Május elseje

nem a pihenés ünnepnapja, hanem a harci seregszemléé.

Egy éven keresztül dolgoztunk idegen gazdasági érdekekért, egy éven keresztül idegen célok érdekében öröködt fel erőnk. Nekik termeltünk, nekik ápoltuk erőnkét és magunknak a munkán kívül csak a láncok jutottak. Egy évi kín, szenvedés, nélkülözés és küzdelem után nekünk is jár egy nap, a tavasz ébredésének napja, amikor ünnepet ülünk... nem, — amikor magunknak dolgozunk, amikor seregszemléét tartunk a munka nemzetközi hadserege fölött. Hányan vagyunk? ... Megszaporodott-e az öntudatra ébredtek száma a múlt május elseje óta? Harminchétféle éve, hogy a földkerekség minden országában, ahol csak öntudatos, saját életük emberségessé alakítására szervezett munkásság van, ezen a napon megáll az idegen érdekeket szolgáló munka és a bémunka rabjai mint szabad emberek lélekeznek fel. Nem pihenésért, nem szórakozásért, hanem a fokozott szocialista munkáért. A küzdelmi seregszemléért, a számvetésért. A május elseje a Holnap ünnepe, mert a Holnap a miénk, de a Ma nem. A Mából évente csak egy nap jut nekünk...

Az idei május elseje a tavaszi vajadásnak viharfelhőkkel beárnyékol, villanyos feszültség-

gel terhes napja. A vén Európa még mindig nem találja meg nyugalmi pontját a világháború után. A Népszövetségben harcok dülnek, a lefegyverezési konferencia körül szintén és a gyarmattartó államok hadseregei állig felfegyverkezve állanak része. Északafrikában dúl a harc, a Földközi tenger partjairól hadi jelentések érkeznek naponta, Indiában az egymásra uszított hinduk és mohamedánok ontanak vért, Kína egyetlen nagy harci tábor és Délamerikában minden percben várják a háború kitörését. És a fegyvercsörgés közepette rohamosan dezorganizálódik az iparúzó államok gazdasági élete. A raktárak tulzsufoltak, mert az elszegényedett, elnyomorodott dolgozók nem tudják megvásárolni a legszükségesebbeket. Az üzemekben akadozik a munka, a munkanélküliek száma megdöbbentő arányokat ért el, a pénz értéke rohamosan süllyed. És a megszállt burzsoázia szuronyokkal, kinzókamarákkal próbálkozik. A déli államokban, Spanyolországban, Olaszországban és Görögországban a nyílt erőszak ujította fel az inkvizíció korszakának rémségeit.

Ilyen az a május elseje, amelyet az idén ünnepeünk. Vörös május az önszennvedésében izzó világban. Apró sziget a kizsákmányolás vértengerében. De éppen ezért, mert viharfellegek dulta ünnepeünk, fel kell fokozzuk elszánt harcosságunkat és elfogulatlan szemmel kell körülnéznünk. Hol vagyunk? Hova megyünk?

Számadásunk egyhangu. Gyülekezési, szervezkedési jogaink meg vannak nyirbálva. A nyolcórás munkaidő még mindig csak a jövő zenéje. Szociális intézményeink meg vannak csonkítva. Nincsen elég befolyásunk megbetegedett, elnyomorodott, elesett társaink sorsát intéző intézményeinkre. Leláncoltan, kifosztottan állunk egy idegen világ közepében, ahol ők intézik — és véresen rosszul intézik sorsunkat — nekünk pedig csak a robot marad.

És hogyha így végignéztünk a Ma sivár képén, ne feledkezzünk meg proletárkötelességünkről, amely fokozott szocialista munkát ró reánk a vészterhes napokban. Használjuk fel ezt a proletárünnepet arra, hogy agitáljunk, felvilágosítsunk, tanítsunk. Hogy megmagyarázzuk azoknak a sorstársainknak, akik még nem tudják, avagy még nem érihették meg, hogy ez ünnepnélküli világban csak egy ünnepnap van, a szocialista munka ünnepe, a május elseje.

Öntöztrájk a temesvári Fridrich gépgyárban

A temesvári Fridrich gépgyárban dolgozó, szövetségünkhöz tartozó szaktársak közül 5 öntőt Fridrich gyáros parancsára az öntőmester parancsára április 2-án munkahiányra való hivatkozással elbocsátott. Az öntő szaktársak szolidaritást vállaltak az elbocsátottakkal és kérték, hogy a szaktársak elbocsátása helyett a munkaidőt rövidítsék meg. Fridrich gyáros hallani sem akart a munkásság méltányos kivánságáról és ezért a gyárban dolgozó összes öntők április 3-án sztrájkba léptek.

Április 6-án reggel 9 órakor abban állapodtak meg, hogy az elbocsátottakat az igazgatóság visszaveszi és amíg több munka lesz, napi 7 órát fognak dolgozni.

Április 8-án már a gyáros rendelte el, hogy 8 órát dolgozzanak, 9-étől pedig naponta két tulórát rendelt el a sok munkára való hivatkozással.

A szaktársak természetesen átlátták a gyáros ravaszkodását és nem voltak hajlandók tulorázásokkal hozzájárulni ahhoz, hogy ismétlen munkahiányra hivatkozhatson egy pár hét múlva. Éppen ezért a tulorázást megtagadták.

Nem is a munkahiány volt a baj ennél a gyárnál, hanem az öntő szaktársak kollektív szerződésalkötési szándéka elé akart akadályokat gördíteni Fridrich gyáros ur az elbocsátásokkal. Győzött tehát a szaktársak szolidaritása a munkaadó önkénye fölött, ami új erőt kell öntsön a szaktársakba a ravasz gyáros elleni további küzdelemre.

Szlovacsek Henrich szaktársunk január hó 29-én 30 éves korában meghalt proletárbetegségben. Korán elhunyt harcos szaktársunkat január hó 31-én temették el az elvtársak nagyszámú részvételével. Emlékét őrizzük meg kegyelettel.

A Május boldogít

Minden délben találkoztak. Azaz hogy csak látták egymást. János jött a gyárból, Juliska a varrodából. A gyárban nagyszerű automobilon születtek, amelyekben előkelő, gazdag urak száguldottak, a varrodában drága ruhák termettek, amelyekben előkelő, gazdag hölgyek vagy az előkelő gazdag urak szeretői páváskodtak.

János és Juliska meg-megnézték egymást; de sietniük kellett az ebéddel, hogy idejében visszaérkezzenek a munkához. És soha máskor nem találkoztak, csak a déli munkaszünetnek ezekben a rohanó perceiben. Az egyik ment jobbra, a másik ment balra. De a pillanat, míg a legény sötét tűzű szemei belenyilaztak a leány szemeinek tiszta kék tavába, elég volt arra, hogy egész párbeszédet folytassanak egymással.

A legény azt mondta:

— Még zúg a fejem a gépek zakatolásától... milyen jó lenne leülni veled egy csöndes kis szobában s nem hallani mást, csak a szived dobogását.

A leány felett:

— Még káprázik a szemem az apró öltésektől... milyen jó lenne lehuny szemmel hallgatni a beszédedet.

Igy folyt ez a néma társalgás egész télen át.

De jött a tavasz s az emberek már nem sietnek úgy az utcán. Föltekintünk a fényt, melegget mosolygó napra, a bodor báránnyelűs égre. Meg-megállunk egy rügyező bokornál s meghatva nézzük az új élet születését. Új érzések születnek bennünk is, fény és meleg támad

a szívünkben s a tavaszi nap új életre csókolja elhalt reményünket.

János és Juliska, amikor már távolról megpillantották egymást, lassabban közeledtek s szemek párbeszéde napról-napra tovább tartott.

Nagy piros plakátok repültek a házak falára, a hirdető oszlopokra. Mindenkit megállítottak. A piros papiros fekete betűi mintha zengő, harsogó kürtszóval hirdették volna:

— Emberek, itt a tavasz! Örüljétek, bizzatok, reméljétek! Jön a Május, ünnepejétek!

A piros plakát előtt találkoztak. Most nézték meg egymást először igazán, hosszan, melegen. Most nem siettek, most nem távolodtak egymástól. Ott álltak egymás mellett. Sokdíg hangtalanul, némán olvasták a plakátot. Aztán egymásra néztek. És János megszólalt:

— Három nap múlva Május Elseje!

Juliska csak egy nagyot sóhajtott. De a sóhaj után mosoly nyílt az arcán.

Együtt távoztak el. S a májusi menetben egymás mellett haladtak a palotasorok között és boldogabbak voltak, mint a gépkocsin száguldó előkelő és gazdag urak, mint a drága ruhákban páváskodó hölgyek.

Kollektívszerződés-kötés a Tordai Kötermelő R.-T.-nál. A tordai kötermelő munkásai napokig tartó tárgyalások után kollektívszerződést kötöttek a gyár igazgatóságával, melyben az eddigi elvi pontok teljes egészében való fenntartása, a ruhakedvezmények kiterjesztése és 6 százalékos fizetésjavulás lett biztosítva a munkásságnak.

Dolgozók!

Közelg Május elseje; az a nap, amikor a világ proletáriátusa kinyilatkoztatja és tanubizonyoságot tesz osztályszolidaritásáról.

A gazdasági válság, a drágaság, az ostromállapot, valamint a mai korrumpált rendszer mind súlyosabban nehezedik reánk. Napról-napra mind több, mind nagyobb lesz száma követeléseinknek.

A munkásvédelem törvényes biztosítása,

ugy, ahogy az a nyugati államokban már régen megvalósult, nálunk még előkészületben sincs s ama kevés szociális intézményünkben, amelyek az országban vannak, a munkásságnak nincsen semmi beleszólása, illetve a munkásság kizárásával igazgattatnak.

Románia dolgozói azonban nemcsak mint munkások, hanem mint állampolgárok is szenvednek.

Községi önkormányzat nincs,

iskolatorvényeink tarthatatlanok, a közegészségügy érdekében pedig mi sem történt. Ez a Május elseje tehát egy újabb alkalom arra, hogy követeléseinket a legerélyesebben harsogjuk a világba és adjuk tudtára a hatalmasoknak.

Az ez évi Május elseje azonban az országos választásokkal kapcsolatosan megindítandó

választási harcunknak

kezdőnapja is kell legyen! E napon újra hozzá kell látnunk Románia dolgozóinak felrészítéséhez és felelősségéhez. Ez a nap kell legyen a politikai bevezetője annak a küzdelemnek, amelyet követeléseink megvalósítása érdekében kell megkezdennünk és megvívunk.

Nemcsak a városokban és az iparral foglalkozó helységekből, hanem a bojáruradalmakon és az erdőkiérmelő telepeken is osztályöntudatra kezd ébredni a munkásság és a kisparasztság. Ezért az ez évi Május elseje a városi és fakvakbéli ösztöproletáriátus szolidaritásának a legszebb megnyilatkozása kell legyen! Tudni kell, hogy mi nemcsak az ipari proletáriátus, hanem a falvak dolgozóinak a jogaiért és követeléseikért is harcolunk. Május elseje tehát az ipari és mezőgazdasági munkások együttérzésének és egyetakarásának a napja, az országos választásokban való teljes sikerünknek az előkészítője kell legyen!

A Genfben székelő Népszövetség legutóbbi ülésén ismételtén láthattuk, hogy a kapitalisták vásártárgyalásai és a diplomácia cselszövései továbbra is akadályképpen állanak a világbéke útjában. Láttuk és látjuk, hogy csak a világproletáriátus összetartása biztosítja ezt a világbéket, hogy csak ez teremtheti elő az előfeltételeket, amelyek az összes államokban megnyilvánuló gazdasági válság megszűntetése érdekében szükségesek. Éppen ezért Május elsején még határozottabban kell tüntetnünk

a világproletáriátus összetartása által teremthető és teremendő világbékéért.

Dolgozók!

Készüljétek és készítsétek elő Május elsejének méltó megünneplését! Egy új élet sarjad ki a dolgozó tömegekből. Bár a reakció köde még mindig körül fog, mi azonban már látjuk az új idők hajnalhasadását. Egy új nap kel föl fényesen a jövő égboltján. Ma még a bojárak, zsorások és úzerkedők Romániájában élünk, azonban látjuk, mint születik egy új Románia a régi helyén: a dolgozók Romániája. Mint mindenütt, úgy nálunk is egy új világ alapjai rakódnak le. Az összes országok proletáriátusával egyetemben akarjuk tehát előkészíteni és megteremteni mi is a demokráciát és a szocializmust s a nemzetközi proletáriátussal karöltve akarunk harcolni a világbékéért!

Éljen a választási harc!

Éljen a Szocialista Internacionálé!

A Romániai Szocialista Pártok Föderációja és az Országos Szaktanács.

Uj kollektív szerződés a tordai cement- és gipszgyárakban

A tordai cement- és gipszgyár március 1-én lejárt kollektív szerződése megújítása alkalmával a munkásság 15 százalékos bérjavítást és több más pont kiegészítését kérte.

Heteken huzódó tárgyalások után a marosvásárhelyi munkaügyi inspektor április 16-án felvette a békéltetési tárgyalások meghiusulásától szóló jegyzőkönyvet, mivel az általa ajánlott bírósági elintézését a munkások nem fogadták el.

A munkásság szabad kezet nyerve ezáltal, tovább folytatók a tárgyalásokat. Ezen újabb tárgyalások folyamán az igazgatóság 5 százalékos fizetésjavítást ígért és az élelmiszerek megváltási áraként 25 százalékos ajánlott fel, ami együtt 30 százalékos telt volna ki a jelenlegi fizetésekre. Hosszúra nyúló tárgyalások után 32 százalékos kulcsban egyeztek meg a felek az élelmiszerek megváltása és a fizetések javítására. A kollektív szerződés főbb pontjai a következők: kéthavonként bérrevízió, 1 évi szolgálat után 5 napos fizetéses szabadság, ami minden további év után 1—1 nappal emelkedik.

A fizetéses szabadság maximuma 18 nap. Az esedékes fizetéses szabadság a tanoncoknak is jár és a fizetéses szabadság nagyságának az elbírálásánál a tanoncidő is beszámítva lesz. Tulórák: első kettő 25 és a második kettő 50 százalékos és a továbbiak 100 százalékos pótlékkal lesznek díjazva. Ha egy munkás hat hónapi idő alatt 75 túlóránál többet végez, úgy már az első két túlóra 50 százalékkal, a továbbiak pedig 100 százalékkal lesznek díjazva. Minden 4 túlóra után fél óra fizetéses pihenő jár. A folytatólagos üzemben dolgozni kényszerülő munkások május 1-én 100 százalékos bérpótlékban részesülnek és az ezen a napon nem dolgozó munkások teljes napi fizetésüket kapják.

A nagy ünnepeket megelőző napon 5 órai munkaidőért 8 órára járó bért kapnak stb. A kollektív szerződés érvénye 1 év, 1927 március 1-ig. A fentiekből látható, hogy a cementgyári munkásság öntudatos fellépése rövid idő alatt befejezte a már-már nagyon is elhúzódott tárgyalásokat.

Az orvtámadó egységesek gyalázatoságai

A romániai szakszervezeti mozgalomnak legerősebb pillére tudvalevőleg a mi szövetségünk és éppen azért, hogy az öntudatos mozgalmat kifejlődésében megátolhassák, most a legkritikusabb időben, a resicai sztrájk alatt a gyalázatosnál gyalázatosabb rágalmak özönével támadtak a szövetségünkre, hogy ezáltal egyenlenséget vigyenek a tagok közé és megbontsák a munkásság egységesen küzdő sorait.

A „Világ”-ban és más szennylapjaikban naponta ontják a leghetetlenebb rágalmaikat szövetségünk ellen azon reményben, hogy ezáltal sikerülni fog a sztrájkot megbuktatni. Hő kívánságuk a sztrájk elbuktatása az egységes korifeusoknak, mert tudvalevőleg ők ezideig minden egyes mozgalmukat elveszítették s nem szeretnék, ha mi a romániai legnagyobb szabású mozgalmat megnyernők. Ez ugyanis az ő tehetetlenségük legkézzelfoghatóbb bizonyítéka volna. Ez a titka az egységesek legújabb kiadású rágalomhadjáratainak.

No meg szörnyen meg is ijedtek a marosvásárhelyi befizetőhelyünk megalakulása miatt, mert hiszen most már az ő főfészükben is lehetőségünk nyílik a munkásság irányítására.

Gyáva módon, a kapitalistákali küzdelmünk legkritikusabb idejében küldötték le Ghempei és Reiter titkárokat Resicára, hogy ott tüzet dobjanak a küzdő munkásság soraiba és bizalmatlanságot szítsanak szövetségünk ellen.

Azt mondták, hogy most van az egységcsinálásra legalkalmasabb idő és éppen ezért szakadjanak el a szövetségünktől. Így és ilyen eszközökkel akarnak egységet teremteni ezek a lelketlen kalandorok. Óriási összegű segélyek folyósításáról is fuvoltázták, amit a harc támogatására fognak gyűjteni.

Hetek múlva Cukerman és Gril egy másik ismeretlennel együtt lementek a gyűjtött pénzzel. A magukkal hozott hatvankétezer lejt akarták a munkások között szétosztani megfelelő propaganda kíséretében, amit a saját maguk

által kinevezett bizalmiférfiak lettek volna hivatalba végrehajtani, mert mint mondták, nincs bizalmuk a munkásság vezetőiben.

A vezetőség kérte, hogy a bánáti szaktanács, vagy a szövetség által juttassák a segílyt hozzájuk, annál is inkább, mert a fegyelem és rend szempontjából a többi gyűjtések is ezután jönnek. Erre azonban nem voltak hajlandók az egységesek, hogy az ők 62 ezer lejtüket a százazárokat gyűjtő fórumokhoz juttassák.

Resicai testvéreink a legnagyobb főlháborodással utasították vissza az egységesek arcátlan ajánlatát és nem fogadták el a judások pénzét.

Segélyt mindenkitől szívesen veszünk, úgy a szövetség, mint a resicai csoport a kapitalizmus elleni nehéz küzdelmünk idején, ami végeredményben az összmunkásság harca, de gyalázatos és megalázó föltételeket senki részéről sem fogadhatunk el.

Magunk sem hisszük, hogy az adakozó munkások ilyen arcátlan föltételhez költöttek volna gyűjtött pénzük kiosztását. Ez csakis a fő-fővezérek műve, akik így akarták a tömeg közé furakodni. Az éhezve küzdő resicai szaktársak méltó választ adtak az orvtámadóknak s azért vagyunk mi most munkásárulók az egységesek előtt, hogy a maguk piszkos árulását leplezni tudják.

Közgyűlés Vulkánban

Vulkáni szaktársaink február hó 28-án tartották meg a rendes évi közgyűlést a tagok szépszámú jelenlétében.

Szántó János szaktárs elnökolt a közgyűlés megnyitása alkalmával és lelkes szavakkal emlékeztetett meg a múlt évben elhunyt szaktársakról. A múlt évi jegyzőkönyv felolvasása és hitelesítése után a csoport múlt évi működéséről számolt be röviden és fokozottabb összehasonlításra szólította fel a szaktársakat.

Horváth Dezső pénztárnok a csoport pénztári jelentését tette meg, belevonva jelentésébe a csoport betegsegélyző és kulturpénztárak helyzetét is. Fancsali szaktárs ellenőrző bizottsági jelentése után a közgyűlés megaláztatással vette tudomásul a pénztári jelentést. A könyvtári jelentés tudomásul vétele után a felmentvényt adta meg a közgyűlés a régi vezetőségnek és korelnöknek Birtok Albert szaktársat választotta meg.

A közgyűlés által kiküldött jelölőbizottság meghallgatása után a következő szaktársak lettek az új vezetőségbe beválasztva: Elnök: Fancsali Nándor. Alelnökök: Trestian György, Birtok Albert. Pénztárnokok: Csegezi Mihály, Páncsál Márton. Jegyzők: Bicsikovszky Imre, Gucsuj Mihály. Könyvtárosok: Szmerék László, Hütter Ferencz. Pótagok: Horváth Dezső, Tur Ferenc, Fülöp Sándor, Bartha Dezső, Kovács Mihály. Választmányi tagok: Kibédi L. Árpád, Pápai Jenő, Tóth Kálmán, Kovács Károly, András Sándor.

Fancsali szaktárs elnök hosszabban ismertette a szervezettség előnyeit és lelkes szavakkal hívta fel a munkásságot fokozottabb szervezkedésre, mert csakis így érhetik el a nyomoruságos helyzetük javulását. Példákkal igazolta minden egyes állítása igazságát.

Az elnök szaktárs nagyhatalú beszéde után határozatlanul kimondotta a közgyűlés, hogy a taggyűlésekről igazolatlanul hiányzó tagokat először szaklapilag fogjuk megróni. Másodszeri elmaradás esetén pedig jegyzőkönyvileg örökítik meg a taggyűlésről elmaradtakat neveit. Harmadszeri elmaradás esetén pedig kizárják a tagok sorából.

Azután több kisebb ügy tárgyalása után Fancsali elnök szaktárs a közgyűlést lelkes szavaival bezárta.

Döntés a marosújvári Solvay-műveknél.

A marosújvári Solvay-művek munkásai hosszas tárgyalás után 1926 március 1-től kezdődő hatállyal egy évre kollektív szerződést kötöttek a gyár igazgatóságával. A szerződés elvi pontjai 18 napi fizetéses szabadságot, május elseje megfizetését és a túlóradíjak felemelését biztosítják. A munkásság 30 százalékos fizetésemelési kérését az igazgatóság nem volt hajlandó teljesíteni, azért a fizetésemelés ügye döntőbíró elé került. Utólag értesültünk, hogy a döntés 5 százalékos fizetésjavítást ítél meg a munkásoknak.

Mérleggyári sztrájkmozgalom Kolozsváron

A „Vultur” és az „Archimedes” Fettmann-féle mérlegüzemben a munkaadók nem akarták a kollektív szerződést aláírni, illetve megkötni.

Április hó 2-án folytak le a békéltető tárgyalások a cluji munkaügyi inspektorátuson, melyek azonban nem vezettek eredményre, mire a munkások beszüntették a munkát. Nyolc napi sztrájk után a „Vultur” mérlegüzemben létrejött a megegyezés. A munkaadó akceptálta a munkások kívánságait, a kollektív szerződést aláírta és 10 százalékos béremelést adott.

A Fettmann-féle mérlegüzemben a harc tovább tart, mert a munkaadó nem volt hajlandó azon feltételeket megadni, amit a „Vultur” mérlegüzem.

Bérmozgalom a cluji városi vízműnél

Április 1-én járt le a cluji városi vízmű kollektív szerződése. Több esetben folytak tárgyalások a cluji munkaügyi inspektorátuson, míg csak részbeni megegyezés jött létre a bérek tekintetében.

A döntőbíró átlag 10 százalékos béremelést döntött. Az új szerződésben több értékes újítások lettek eszközölve a munkások javára:

Bérrevízióknál a kulcs 5—4 helyett 1—1 arány lett.

Az egy év utáni heti fizetéses szabadságon kívül a törvényes 11 napi kötelező ünnep a munkásoknak meg lesz fizetve.

Május elseje fizetve.

A túlóradíjak az első órától kezdve 90, ünnepek 100 százalékkal lesznek díjazva. A kollektív szerződés egy évre lett megkötvé.

Mérleglakatosok részére Cluj szigorúan kerülendő.

Nyugtázások. A szövetség központi titkársága köszönettel e helyen nyugtázza a resicai munkások részére befolyt összegeket, melyek a következők: Cluji vasmunkások csoportja saját pénztárából 10.000 lej. Nyomdász szövetségtől 10.000 lej. Ohonori elvtársától 200 lej. Cluji „Energia” gépgyár gépszerelde osztálya 845 lej. Kolozsvári nyomdai munkások nyomdánkenti első gyűjtése: Anca 95, Ardealul 795, Bernáth tip. 490, Bernáth lith. 430, Concordia 285, Corvin 300, Dacia 260, Ellenék 545, „Fraternitas” 165, Gutenberg 615, Justitia 815, Cultura-Ujság 1010, Kupferstein 75, Lepage 510, Lumina 165, Lyceum 170, Minerva 1125, Naționala-Patria 800, Providentia 255, Studio 70, Unirea 100, Viața 275, Lapkiadó részvénytársaság 600, Bernemisa I. és II. gyűjtése 390, Keleti Ujság 730, Uj Kelet 465, Infracirea 245, „Cartea Românească” 270, Boros 215, kolozsvári könyvkötők gyűjtése 1047, N. N. 200, Simon Károly 40, Könyvkötőmunkások szövetségétől 3000, cluji könyvkötőmunkások gyűjtése 775, kolozsvári helyi szaktanács 5000, cluji építőmunkások csoportjától 1000, cluji festőmunkások csoportjától 1000, cluji vasmunkások gyűjtése 3500, cluji könyvkötőmunkások gyűjtése 140, Vulcani vasmunkás csoport 1000, Ujvári vas. csoport 10.000, Nagyvárad csoport 140, kolozsvári nyomdai munkások nyomdánkenti második gyűjtése: Anca 105, Ardealul 765, Bernáth tip. 375, Boros 165, Bernáth lith. 405, Concordia 270, Ellenék 540, Korvin 120, Justitia 845, Dacia 170, Gutenberg 740, Infracirea 245, Kupferstein 75, Cultura 485, Ujság 435, Kadima 220, Uj Kelet 300, Keleti Ujság 730, Lumina 165, Lyceum 220, Minerva 985, Naționala-Patria 705, Providentia 135, Studio 70, Viața 270, Unirea 100, aradi festőmunkások csoportja 200, cluji vasmunkások gyűjtése 6400, lupényi bányászok 21.110, lupényi vasmunkások 15.000, dicsőszentmártoni csoport 5000, brassói munkások gyűjtése 3800, kaláni csoport 5000, tordai üvegemunkások 2000, zernești celluluidgyári munkások gyűjtése 3370, zernești papirgyári munkások gyűjtése 1412, brassói könyvkötőmunkások 470, cluji könyvkötőmunkások 1200, kolozsvári műkedvelő csoport 2700, szbeni könyvkötőmunkások 230, tordai csoport 5000, cernaui csoport 5000, szatmári vasmunkások 1962, cluji vasmunkások gyűjtése 3612, cluji építőmunkások 5243, bucaresti elvtársak gyűjtése 10.000, ferdinandi csop. 5000, lonai csoport 1500, Nagyvárad 1600, brassói nyomdászok 1790, vulcani vasmunkás csoport 1000, cernaui csoport 5000, petroseni könyvkötők 75, brassói könyvkötők 105, tordai üvegesek 2000, temesvári könyvkötők 2000, vulkani vasmunkások gyűjtése 1000, brassói munkások gyűjtése 1866, szatmári vasmunkások gyűjtése 2663, tomesi üvegemunkások 2300, Fabrika „Coroana” Karansebes Karol Schwager elvtárs utján 620, temesvári vasmunkások 4243 lejt. Összesen: 200.923 lej.

Köszönetnyilvánítás. Szlovacsek Henrichné ezúton mond köszönetet mind azoknak, akik férje betegsége alatt anyagilag támogatják.

Felolvas szerkesztő: Bartalis Sándor.

Kiadó: A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szövetsége

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár, Calea Victoriei 59. (volt Magyar-utca).

Gutenberg-könyvnyomda Cluj